

Stev. 4.

V Ljubljani, dne 4. aprila 1912.

Leto IV.

Prodaja in kupovanje.

Marsikdo se čudi, da se nahaja v naših deželah tako malo Judov. Revščina ljudstva ne more biti temu vzrok, ker smo gotovo bolj premožni, kakor gališki ali ogrski kmetje, pri katerih je veliko teh nevarnih pijavk. Posebno na Ogrskem, kjer je bilo prejšnje čase Judom naseljevanje prepovedano, se je v zadnjem času njih število zelo pomnožilo. Jud se povsod naseli, kjer mu nese. Če mu pri nas ni kazalo, je to gotovo dokaz, da si ni kaj posebnega upal. Naši ljudje imajo sami trgovskih zmožnosti, da se gredo kosat z vsakim Judom. Povsod bo poizvedel, kje je cenejše. Blago bo spred in zad ogledal ter se pri kupčiji pulil do zadnjega vinarja. Le poglej kmetico, ki prodaja svojo revščino! Nobeden advokat ti ne zna boljše govoriti!

V malem znamo, v velikem smo pa žrtva svoje nevednosti in bolj zvutih sosedov. Kar dobimo blaga, pride v veliki večini iz judovskih tovarn skozi tretjo, četrto ali peto roko nazadnje do nas. Kar prodamo, moramo raznim prekupcem le po nizki ceni prodati, ker se nikjer ne prodaja naravnost onemu, ki blago sam rabi. Dokaz naše sposobnosti za kupčijo je veliko število mešetarjev in kramarjev, ki žive med nami. Toda ravno ti so obenem dokaz, da so kupčijske razmere nezdrave, ker imamo preveč prekupcev, ki od tega živijo, premalo pa velikih trgovcev z obširnimi obzorjem, ki bi znali postati dobrotniki ljudstva, ko bi trgovino v tir spravili. — Hočem torej o prodaji in nakupu, kjer so naši ljudje že milijone po nepotrebnem zapravili, le nekaj misli omeniti.

I. Prodaja.

Ako prodajaš moraš:

1. Svoje blago dobro poznati. Prodajali so gozde na čez, prodajali cele domačije kar na slepo. Navadno je nazadnje vsakemu žal. Ako

meniš gozd prodati, preštej, koliko je smrek, kako debele in kako visoke so. Kupec je bolj vaje in navadno tudi bolj previden. Tudi pri živini boš vedno dobro opravil, ko bi jo dal pred prodajo živo iztehtati na javni tehtnici, kar te stane le 20 v, pa boš vedel, koliko je blago vredno. Poizveš lahko povsod, kako ceno ima zdaj živina, vzameš svinčnik v roke in izračunaš, koliko bi ti živina po tej ceni vrgla. Sploh bi morali kmetje ono prodajanje na čez popolnoma odpraviti, ker so pri tem skoro vselej oškodovani. Prodajo žita na mernike bo treba tudi odpraviti. Kupec zahteva bokal povrhu, gotovo pa vselej teži žita tako pozna, da ne bo na škodi. Kar vaga potegne, se plača.

2. Domeni se natančno pri prodaji. Prijatelj ali znanec sem ali tja, kupčija mora biti natančno določena, da je vsak dvom izključen. Koliko tožba in sovraštva bi bilo manj, ko bi se ljudje po tem načelu ravnali. Prodaalec si misli: »saj sva domača, poznam ga; ne bo me ukanil.« Toda pri denarju se precej zverina pokaže. Pri nas je še veliko premalo razširjena prodaja po zadruham. Drugod je drugače. Ljudje prineso blago vkupaj, zadruga jim da nekaj na račun ter proda skupno vse blago. Pri večji množini in izbranem blagu, se vselej tudi boljše cene dosežejo. Kako daleč smo še pri nas od tega cilja, kaže ono kramarsko obnašanje, kjer brat bratu ne zaupa. Vsak meni, da bi za svoje premalo dobil in bodo drugi z njegovim blagom bogateji. To nizko stališče bo treba vsaj v velikih gospodarskih zadevah premagati.

3. Bodi pošten v kupčiji. Ljudje mislijo, da je pri kupčiji vse dovoljeno. Čimbolj kupca ocigani, boljše se mu zdi. Prodajajo pokvarjeni fižol, med žitom je pesek, med moko mavec, med senom kamenje in gnoj, med voskom moka itd. Kaj se s tem doseže? Enkrat bo morebiti nekaj prigoljufanega dobička več, kateri tako ni tvoj, ker ga moraš vrniti, toda zanjprej gotovo ško-

da. Če pride pošteni kupec na goljufijo, stavi ti bo blago v Bogve kakem kraju na razpolago, to se pravi, da blaga ne prevzame, delaj znjim, kar hočeš. Če ga ne vzameš nazaj, ti bo za slepo ceno na tujem prodano. Če si prodal vagon domačemu trgovcu, ki ti je plačal, bo on prišel v nesrečo in bo tirjal od tebe povračilo.

Če si enkrat poštenega trgovca prekanil, ga drugič gotovo več ne bo. Pridejo tudi po goljufiji le navadni mešetarji, ki potem skusijo z zvijačo poravnati prejšnjo zgubo. Ti sleparji škodujejo tudi vsem drugim. Marsikdo se smeje, ko sliši, da je kdo kakega kupca namazal, toda pozabi, da nam vsaka taka goljufija jemlje dobro ime in uničuje kupčijske zveze. — Popolna poštenost je prva podlaga dobre kupčije. Seveda se večkrat primeri, da drugi naše ljudi osleparijo, kakor naši druge. Ako nisi vaje kupčije in ljudi ne poznaš, nikar ne zaupaj nobenemu. Prodajaj le za gotov denar! Tudi med domačimi trgovci jih je zelo veliko, ki so se nosili s svojim bogastvom. Prišel je prvi vetrič, ki je vse vzel, tudi upano blago. »Ti meni denar, jaz Tebi blago.« Če je pa zanesljivo, se tudi lahko upa, ker pride lahko najboljši trgovec v zadrego.

Nevarno je pa blago daleč na tuje pošiljati. Lani je neki veleposestnik prodal vagon svojih pridelkov neki banki na Dunaju. Blago je slo, gospodar je bil miren, da je dobro prodal. Kar je dobil brzojav, da je blago slabo in da mu je na razpolago na daljni postaji ob meji, ker ne odgovarja vzorcu. V par urah se mora vzeti. Slučajno je imel tam blizu svojega brata, katerega je brzojavno naročil, naj gre na postajo pogledat, kako se je moglo dobro blago tako hitro pokvariti. Ta je šel, zahteval preskušnjo od blaga pa je niso hoteli dati. Nazadnje se je izkazalo, da je bilo blago popolno dobro; banka je mislila, da gospodarja ne bo, ki bo moral plačati kazen. Na Dunaju so bili

sporazumljeni z nekim železniškim uradnikom, ki je pomagal ciganiti. Nazadnje je morala vendar banka vse stroške in pota plačati. Ta je zmagal. Koliko jih pa pride v škodo in rajše molčijo, kakor da bi razlagali še drugim svojo nesrečo, ki bi se jim le smejali. (Dalje.)

Katoliški mož.

Narod ne postane močan z bogastvom ali le z zunanjo omiko. Vsa ljudstva, ki so v tem sreče iskala, so propadla in propadajo še zdaj. Prvi kristjani so pa radi dali za vero svoje premoženje in življenje. Z versko stovitnostjo, s popolnim življenjem in s svojo krvjo so zidali temelje pravi krščanski omiki, katero še zdaj uživamo.

Ubogí irski narod, ki je izgubil svojo samostojnost, kateremu so vzeli tudi njegovo grudo, je ohranil globoko vero, ker so tudi moški z veliko gorečnostjo pristopali k sv. zakramentom. Popotniki pripovedujejo, kako so videli navadne delavnike cele trume moških na zelenem irskem otoku pristopiti z največjo pobožnostjo k mizi Gospodovi. Največji sin uboge Irske, O'Conel, je bil vsaki dan pri sveti maši in redno pri sv. obhajilu.

Nemški voditelj katoliškega ljudstva so ob času kulturnega boja bili vzgledni katoličani. Le versko življenje vzgoji prave, značajne in delavne može.

Dne 30. januarja t. l. je umrl Alfred Ebenhoch, bivši deželni glavar na Gor. Avstrijskem in pravi katoliški mož. Znani jezuit p. Abel je zapisal v spomin svojemu prijatelju nekaj pomenljivih besed. Pravi o njem:

Bil je Alfred Ebenhoch cel mož od pete do glave, pošten in zvest, dober Avstrijec po srcu in delu, v besedi in boju, cesarju popolno udan, katoličan po prepričanju in dejanju, srčen in prizanesljiv. Za vse te lepe lastnosti je dobil že po dobrih starših najboljšo podlago. Oče njegov je bil priprost in pošten obrtnik v Bregencu na Predarlškem. Starši so ga dali v zavod jezuitov v Feldkirchnu v šolo, ker so poznali nevarnosti za mladega fanta v brezvernem mestu. Tudi od naših nardarjenih mladeničev iz poštenih hiš se skoro polovica po slabem stanovanju in ničvrednih družčinah izgubi. Na univerzi je pristopil v katoliško dijaško zvezo »Avstrijo«, kjer sva (s p. Abelom) postala prijatelja in sva ostala prijatelja do smrti. Ko je kot minister obhajal svojo srebrno poroko v tihi kalvarijski kapelici pri Holstetskem jezeru, me je poklical k slovesnosti. Poklical me je tudi ob svoji smrtni bolezni. Dne 3. januarja t. l. sem mu na lastno zahtevo podelil sveto poslednje olje. 56letni, prej tako krepki in veseli mož je čutil, da se mu smrt bliža. Pri popolni zavesti se je hotel na odhod pripraviti. Ko je sv. zakramente prejel, je rekel na glas: Prav iz srca odpu-

stim vsem, ki so mi kdaj kaj hudega storili, in prosim odpuščanja vse, katere sem kda; v življenju razžalil. — Potem pravi, naj pridejo vsi k njemu, žena in otroci. S solznimi očmi jih je prosil, naj mu odpustijo, če jih je kdaj razžalostil v prenegli jezi. Po malem presledku pravi: Molimo še en očenaš za našega ljubega cesarja! — Vsi so na glas z njim molili. Nato reče: Molimo še eno Češčenomarijo za našo krščanskosocialno stranko! — Dva tedna je trpel najhujše bolečine, toda bil je popolno vdan v voljo božjo. Po enem sv. obhajilu, katero je večkrat v boleznih prejel, je rekel: Ljubi Bog, blagoslovi dobro gorenjeavstrijsko ljudstvo. — V sredi med tem udanim ljudstvom, v Velsu, je hotel imeti svoj grob. Počasi so moči pojemale, zavedel se ni več. Dva dni pred smrtjo je rekel mirno: Z Bogom, meni gre dobro.

Ranjki minister Ebenhoch je bil zvest častivec Srca Jezusovega. Vsak prvi petek meseca je gotovo prejel sv. zakramente. Kako prav je imela blažena Marjeta Alakok, ko je pisala: Kako lahko umrje, kdor je v življenju častil Srce svojega Sodnika.

Kako odločen katoličan je bil Ebenhoch, naj pojasni sledeča zgodba: Ko je bil Ebenhoch še deželni glavar na Gor. Avstrijskem, se je obhajal svetovni marijanski shod v Lincu. Ebenhoch, ki je bil od dijaških let do smrti vedno v Marijini družbi, naj bi govoril slavnostni govor. Pred zborovanjem je rekel prijatelju: »Gre se za to, da postanem minister. Toda danes bom govoril, kakor mi srce velevala, četudi ne postanem minister.« Ali ni res ganljivo, ko vidimo vernega kristjana, poprej mogočnega ministra, na smrtni postelji, ko moli za cesarja, za stranko in za svoje ljudstvo, ko odpusti in prosi odpuščanja. Tako more delati le mož, katerega je vera vodila skozi vse življenje. To je mož, ki se je z globokim verskim prepričanjem popolno posvetil svojemu ljudstvu. Tudi mi moramo delati, napredovati, se učiti, da dopolnimo kot mal narod svojo nalogo na zemlji. Toda podlaga vsemu je edino le versko življenje.

V vseh delih sveta imajo stranke, ki so v moči, velike težave z ljudmi, ki prihajajo k njim brez prepričanja iskat le svoje koristi, dobre službe, visoke časti. Povsod, kjer se niso otresli teh polipov, so začele stranke razpadati. Tudi pri nas bomo morali brez usmiljenja pomesti z ljudmi, ki niso popolnoma naši. Katoliški mož se pozna po verskem življenju. Če naš strankar ne moli, če k maši ne hodi, če zakramentov ne prejema, če pošteno ne živi, če ne izpolnjuje tudi cerkvenih zapovedi, ni naš, ampak hinavec, hinavec, ki išče le sebe. Čim prej mu vrata pokažemo, boljše bo za nas in našo stranko. Če nas je tudi manj, smo pa bolj krepki in bolj nepremagljivi. Na vsakem žitnem polju se plevel kmalu pokaže. Tudi take koristolovce se kmalu spozna. Čast pa vsem jeklenim katoliškim možem, posebna čast odločno katoli-

škim voditeljem, ki sami vzorno žive in žrtvujejo vse svoje moči brez ozira na svojo korist blagru svojega naroda. S takimi možmi bo stranka cvetela in bodo sijali narodu lepši dnevi.

Indirektni davki.

Koleki, takse in pristojbine.

Naša država dobi večino svojih dohodkov iz indirektnih davkov. Od teh znašajo sami koleki 59.397.000 K. Pravi koleki, kakor se prodajajo za pogodbe, donasajo 43.600.000 K.

Posamezne dežele takole plačujejo kolekovino:

Nižja Avstrija	20.411.000 K
Zgornja Avstrija	1.075.350 „
Štajerska	2.096.600 „
Solnograška	345.000 „
Koroška	598.360 „
Kranjska	645.420 „
Primorska	2.183.520 „
Tirolska in Vorarlberška	1.725.950 „
Češka	12.004.880 „
Moravska	4.007.300 „
Šlezija	1.062.850 „
Galicija	11.078.500 „
Bukovina	1.610.360 „
Dalmacija	551.750 „

V teh vsotah je tudi kolekovina za železniške vozne liste, ki znaša 6.800.000 kron. Na Kranjskem 25.000 K; na Štajerskem 90.000 K; na Nižje Avstrijskem 5.400.000 K. Menice in trgovske nakaznice plačajo 4.000.000 K. Kranjska le 21.000 K. Samih kolekov se porabi na Kranjskem za 590.000 K, na Nižje Avstrijskem 10-5 milj. Karte za igre: tarok, marjaš in druge, donasajo na leto 720.000 K. To bi prav lahko še desetkrat bolj obdavčili. Kdor ima čas in denar za igro, naj le plača. Pravi igralci tako ne bodo pustili igre. Ta davek plačajo samo tovarne. Kranjska plača tega davka 5000 K.

Kadar dobí kdo stalno državno službo, mora od tega plačati pristojbino, ki se imenuje taksa. Te službene pristojbine donasajo državi 5.000.000 K. Kranjska plača tega davka 60.000 K.

Pristojbine od zavarovalnic in akcijskih družb donasajo 7.320.000 K.

Same zavarovalnice plačajo na leto 3.330.000 K, Kranjska 3600 K.

Vse pristojbine pa donasajo državi 136.620.000 K. Od te vsote plača:

Nižja Avstrija	50.577.400 K
Zgornja Avstrija	4.739.850 „
Štajerska	5.241.000 „
Solnograška	1.168.150 „
Koroška	1.710.450 „
Kranjska	1.413.700 „
Primorska	4.770.500 „
Tirolska in Vorarlberška	5.073.500 „
Češka	28.976.700 „
Moravska	8.616.400 „
Šlezija	2.133.850 „
Galicija	19.855.100 „
Bukovina	1.729.500 „
Dalmacija	613.900 „

Posebno zanimiv je davek, ki je predpisan za prepis posestev, takoimenovana procenta, ki znaša v celi Avstriji 26.850.000 K za posestva, ki se vsled smrti podedujejo. Ta pristojbina se razdeli po posameznih deželah:

Nižja Avstrija	10.288.000 K
Zgornja Avstrija	1.306.000 "
Tirolska in Vorarlberška	1.720.000 "
Češka	5.280.000 "
Solnograška	251.000 "
Štajerska	1.308.000 "
Koroška	385.500 "
Kranjska	300.800 "
Primorska	864.300 "
Moravska	1.711.000 "
Šlezija	424.000 "
Galicija	2.543.600 "
Bukovina	260.000 "
Dalmacija	204.700 "

Ta pristojbina ali prejemščina je znašala leta 1908. K 28.833.977 K. Takrat je dobila država le od ene zapuščine 25 milj. Leta 1910. se je vplačalo od zapuščine 28.447.347 K. Tu je pa najbrž pristojbina od rajnega Rotšilda (2.833.977 K) vmes, ki je tudi znašala nekaj milijonov. Ker pa Rotšild ne umrje vsako leto, so znižali letos to postavko za 2.180.171 K.

Še večji so državni dohodki od prodanih posestev in prepisov med živimi.

Ti davki znašajo 585 milijonov. Ker med nami ni velikih premoženj, je tudi ta davek primeroma majhen. Plačali so pa takole:

Nižja Avstrija	13.590.000 K
Zgornja Avstrija	2.380.000 "
Solnograška	670.000 "
Koroška	810.000 "
Kranjska	740.000 "
Štajerska	2.900.000 "
Primorska	2.120.000 "
Tirolska in Vorarlberška	2.200.000 "
Češka	15.100.000 "
Moravska	4.600.000 "
Šlezija	1.180.000 "
Galicija	11.200.000 "
Bukovina	850.000 "
Dalmacija	160.000 "

To je proračun, koliko minister upa dobiti tega davka.

Dejanska vplačila so znašala vsled predpisov leta 1908. K 52.212.563; leta 1909. 53.023.472 K - 59 v; leta 1910. 60.592.830 K 13 v. To so bili gotovo posebni dohodki od sklenjenih kupčij v letu 1910, na katere minister več ne upa. Znesek 740.000 K, ki ga plača naša dežela od prepisov, res ni posebno velik v primeri z drugimi deželami, kaže nam pa vendar, koliko zapravijo ljudje denarja z nepotrebnimi kupčijami. Zginila je prava ljubezen do domače zemlje. Tje v en dan se kupuje in prodaja in tako zapravi na stotisoče premoženja.

Za vse vknjižbe v zemljiško knjigo se bo dobilo letos do 9.000.000 K. Od te vsote pride na Nižjo Avstrijo 4.060.000 kron, na Kranjsko 94.000 K, na Primorsko 270.000 K, na Koroško 90.000 K, na Štajersko 200.000 K.

Od hiš, ki se ne podedujejo in imajo za lastnike društva (hranilnice, mlekarne, tovarne akcijskih družb itd.), potem tudi od vsega cerkvenega posestva in posestev, ki navadno ne menjajo gospodarjev, se plačuje mesto prejemščine, oziroma zapuščine, pristojbinski namestek, ki se določi vsakih deset let. Ta davek znaša za leto 8.000.000 K. Na Nižjem Avstrijskem je znašal 2.600.000 K, na Kranjskem 92.000 K, na Koroškem 90.000 K, na Štajerskem 318.000 K, na Češkem 2.050.000 kron.

Druge pristojbine so znašale 135 milj. kron. Kranjska jih plača 135.000 kron, Nižja Avstrija 55 milj. K, Štajerska 330.000 K, Koroška 190.000 K, Češka 2.369.000 K, Galicija 2.466.000 K.

Od voznih listkov, kart na železnici prejme država od svoje doklade 235 milj. Človek še ne ve, kdaj državi pomaga. Zato bo prav dobro, če tudi indirektnega davka kolikor mogoče malo plačaš.

Zadružna moštarna v Eitelbrücku na Luksemburškem.

Po celem svetu spoznavajo umni gospodarji vedno bolj pomen sadjarstva za napredek kmetijstva. Sadno drevje varuje hiše ob požaru, sadje je za vse domače, posebno za otroke, prav dobra hrana. Gospodarjem lahko vsako leto prav veliko prinese skrbno gojeno drevje. Ravno sadje je pa tudi najboljši pripomoček v boju proti pijančevanju. — Vsi vidimo, kako hude rane seka našim kmetijam preobilo živjanje opojnih pijač. Gostilne so marsikje mrtvašnice domače sreče. Gospodarstvo ne more napredovati, ker gre večina dohodkov za pijačo. V nekaterih vaseh se že na otrocih pozna, kako alkohol zdravje uničuje.

Najboljši pripomoček proti pijančevanju bo gotovo sadjarstvo. Kdor vživa mnogo sadja, in vživa ga navadno vsak, ki ga je od mladega navajen, se ne bo popolno vdal pijači. Ako je doma dosti sadja, si bo napravil dober sadni mošt. Ker napravi prave pijance le ono posedanje po gostilnah, ne bo gospodar, ki ima obilo sadja doma in napravi iz sadja lastni jabolčnik ali tekovec za izvrstno domačo pijačo, imel veselja denar v gostilnah zapravljati. Za enkrat sicer ni prav nobenega upanja, da bi ljudje opustili alkoholne pijače. Mi moramo pa vendar svoje gospodarstvo tako urediti, da nam bo tudi pijača v korist.

Dosedaj naši ljudje za sadni mošt ne marajo posebno. Če le vidi jabolčnik, ga začne kar škripati. Menda se malokje v deželi dela pravilno mošt. Že pri vinu, ki se že stoletja prideluje, smo v zadnjem času videli, kak razloček je med skrbno pripravljeno kapljico in navadnim vinom. Sadni mošt je za napake še veliko bolj občutljiv. Slab sadjevec je naravnost zoprn.

Lep zgled, kako naj se porabi sadje za okusen mošt, nam daje moštarna v Eitelbrücku na Luksemburškem, ki je začela delovati 1. oktobra leta 1909. z namenom, napravljati mošt za svoje ude, kateri bi ji dajali sadje in prejeli čisti mošt pod sledečimi pogoji:

1. Vsak ima pravico dati v moštarno 100 do 1000 kg sadja.

2. Sadje se mora franco poslati na postajo moštarne.

3. Sadje, ki je prezgodaj odpadlo, je nagnjito ali preveč zrelo, se ne sprejme.

4. Za vsakih 100 kg sadja prejme ud 50 litrov mošta. Vsak ud dobi mošt le od svojega sadja. Za 100 litrov mošta se plača zadrugi 4 marke ali 5 frankov, po našem 4 K 71 v.

5. Sode dajo udje sami, ki se porabijo, ako so res dobri. Če niso dobri, jih posodi zadruga, toda morajo se franco nazaj poslati. Najznejše se morajo sodi vrniti do 1. septembra naslednjega leta.

Prvo leto je pristopilo 72 udov, ki so dali 29.000 kg sadja, iz katerega so napravili 16.000 litrov mošta. Ker so mnogi, ki niso imeli lastnega sadja, zelo povpraševali po moštu, je moštarna še precej sadja nakupila in izdelala še 9000 litrov prav dobrega mošta, katerega so prodali po 28 h liter.

Drugo leto so imeli že 170 udov, katerim so napravili 41.000 litrov mošta. Sadja so še dokupili veliko množino in naredili še 20.000 litrov mošta. Naročil za mošt so imeli toliko, da ga je kmalu zmanjkalo. Prodajali so ga po 35 h. V tej ceni se vidi, kaj se da napraviti s pravilnim ravnanjem. Mošt je tako izvrsten, da ima povsod vedno več prijateljev.

Vsi stroji z motorjem vred stanejo nad 5000 mark, t. j. 5890 K.

Če računa zadruga na letni pridelek 60.000 litrov mošta, ji ne zadostuje pristojbina 4 K 71 v od hektolitra, izhaja pa lahko, ker da 100 kg sadja pri stiskanju z motorjem več kakor 50 l mošta. Lep dobiček je napravila zadruga pri moštu, ki ga je izdelala na svoj račun. Šle so ji pa tudi vse oblasti na roke. Strojna zadruga v Eitelbrücku ji je prepustila proti mali odškodnini svojo shrambo, dobro šupo za stroje. Mesto, ki je dobro vedelo, da mu bo moštarna precej koristila, ji je prepustilo brezplačno svoje kleti v mestni hiši.

Mene je ta moštarna zelo zanimala. Obrnil sem se na profesorja Wagnerja v Eitelbrücku, ki je s kemikom dr. Biwerjem vso moštarno v red spravil. Poslal mi je navodila za ude, kako naj se dela z moštom, da se res doseže izvrstna pijača. Vsega danes ne morem priobčiti. Povem pa že danes lahko, da imajo za dosego dobrega mošta dva pripomočka: 1. posebne drože, in 2. Neslerjevo pripravo za veho.

Vse sadje se mora dobro umiti; stiskalnica mora biti zelo natančno osnažena. Moštu pridenejo posebne drože, ki jih je izdelal dr. Biwer. Vsled drož se kipenje poprej začne in poprej kon-

ča, mošt se lepše in popolnejše očisti, okus je finejši. Po teh drožeh postane mošt vinu iz trte popolno podoben po duhu in okusu. Lahko se da moštu tudi posebni aroma. Tak mošt je veliko bolj trpežen. Za 100 litrov mošta stanejo droži le 40 h.

Mošt se pri nas navadno pokvari vsled dostopa zraka skozi pipo ali veho. V moštu so glivice, katere zrak razmnoži, da se mošt konča. Kdor hoče mošt do zadnjega kozarca prav okusen ohraniti, mora dopustiti dostop zraku le skozi pripravo, kjer se škodljive glivice zamore. V ta namen je iznašel Nesler prav posebno pripravo, katero napolni z glicerinom, Noel pa drugo s čistim špiritom. Obe pripraviti sta se prav dobro izkazali.

Profesor Wagner mi je tudi poročal, da plačujejo jabolka jeseni 4 do 12 mark 100 kg; po našem denarju 4 K 68 v do 14 K 4 h. In vendar dobro izhajajo.

Malokatera dežela je za sadjarstvo tako sposobna, kakor so naši kraji. Desetkrat toliko sadja bi prav lahko imeli, kakor ga imamo za zdaj. In še to, kar imamo, nam le malo zaleže. V dobrih letinah gredo celi vagoni na Nemško, k nam pa prihajajo vagoni špirta in piva, mi pa postajamo vedno Loll revni.

Tudi v sadjarstvu bo treba kaj odločnega napraviti. Kako lahko bi osnovali na marsikaterem kraju dežele za drugo, kakor jo imajo v Etelbrücku. Dobička prvo leto ne bo donajala posebnega, zadosti je, če izhaja. Kolike koristi bi pa imelo naše kmetijstvo. Denar, ki je v tem naložen, bi donajal stotere obresti. Začeti se bi moralo v kakem zelo sadnem večjem kraju na Gorenjskem ob železnici. Bližnji kmetje bi z vozom pripeljali sadje, od daljnih bi prišlo po železnici. Ravno ob velikih cestah bi bilo zelo pripravno, ker so tam velika poslopja iz prejšnjih časov, ko so še naši očetje furali, in dobre gostilne, ki imajo obsežne kleti in prostore hleve. Poskusili bi pa lahko tudi v ljubljanski okolici ali v Ljubljani sami. Mesto bi moralo dati za tako podjetje vse ugodnosti, spregledati, kar bi se dalo. Ta vrsta gospodarstva bi bila za mesto in celo deželo največjega pomena. Saj ni treba, da bi povsod le za drugimi capljali, stati moramo na lastnih nogah in sosedom pokazati, da res znamo gospodariti.

A. O.

Koliko hranilnih snovi potrebuje vsaka rastlina?

Poraba umetnih gnojil je od leta do leta večja. Najprej se je udomachila pri nas kot umetno gnojilo Tomasova žindra. To gnojilo je sicer zares dobro, vendar z njim ne daino rastlini vsega, kar ji je za rast neobhodno potrebno, kar omenjamo le zaradi tega, ker gnojijo naši kmetovalci še zelo radi

samo s Tomasovo žindro, ker so mnenja, da nadomestuje ta popolnoma domači gnoj. S Tomasovo žindro vedemo rastlinam le eno hranilno snov in sicer fosforovo kislino. Domači gnoj pa vsebuje tri hranilne snovi in sicer: kali, fosforovo kislino in dušik. Hočemo li domači gnoj popolnoma z umetnimi gnojili nadomestiti, tedaj moramo vzeti tri različna umetna gnojila, kajti vsako umetno gnojilo vsebuje vedno le po eno hranilno snov. Torej more biti vsakomur jasno, da se samo s Tomasovo žindro ne more doseči popolen uspeh. Obenem s Tomasovo žindro še torej moramo gnojiti tudi s kalijevimi in dušičnatimi gnojili. Kalijeva gnojila so kajnit in 40odstotna kalijeva sol, katera ima pred kajnitom to prednost, da je veliko cenejša, tudi je njen uspeh bolj gotov, ko kajnitov in je kalijeva sol tudi v zemlji hitro topljiva, da pride rastlinam takoj v prid; torej se lahko z njo še tudi pozno v spomladni gnoji. Kajnit se razkroji počasi ter se gnoji z njim najboljše jeseni. Kalijeva sol pride zaradi tega ceneje kot kajnit, ker ima v 100 kg najmanj 40 kg rastlinske snovi kalija, kajnit pa le 12inpol kg; torej se mora kajnita trikrat toliko vzeti, ako naj toliko zaleže ko kalijeva sol. Tretja važna rastlinska snov je dušik, kateri se kupi v obliki čilskega solitra in amonijevega sulfata. Kateri teh dveh je boljši? Odgovor je težek, toda sedaj na spomlad lahko damo z mirno vestjo čilskemu solitru prednost, kajti to gnojilo ima dušik v takšni kemični obliki, da ga rastline lahko takoj povzijejo, kakor hitro se v zemlji razkroji. Temu posledica je, da čilski soliter takoj učinkuje. Dušik amonijevega sulfata se pa mora v zemlji še le spremeniti v ono kemično obliko, katero ima dušik čilskega solitra že iz početka in pri ti spremembi se poizgubi vedno po 10 odstotkov amonijevega dušika. Čilski soliter je tudi ceneji, ko amonijev sulfat.

V kratkih besedah je torej tukaj povedano, da mora gnojiti s kalijevo soljo, kdor rabi umetna gnojila in hoče imeti od njih pravega dobička. Da bi jih pa kmetovalci, katerim gre vedno trdo za denar, ceneje dobili, naj bi se udje kmetijskih podružnic, zadrug itd. združili k skupni naročbi na cele vagonne. Vsa nadaljna tozadevna pojasnila bo gotovo rade volje dalo uredništvo naše gospodarske priloge ali pa izročevalo priglase in razna vprašanja za rešitev na pristojnem mestu. Dobijo se tudi brezplačno razne brošure, v katerih je na kratko vse potrebno o umetnih gnojilih popisano.

Nemška živinoreja.

Na Nemškem štejejo navadno vsako leto živino po celem cesarstvu in ne kakor pri nas le na 10 let. Veliko so tudi na boljšem glede števila, ker štejejo živino prve dni decembra, ko je

pri nas štetje šele januarja. Našelo se je v štetju decembra 1911 veliko več živine, kakor leto poprej. Ker je posebno zanimivo zasledovati razvoj, pričujemo tudi številke iz prejšnjih let,

	konjev	govedi	ovc	prašičev
1873 10. jan.	2,282,435	8,639,514	19,666,794	4,294,926
1883	2,417,367	8,737,641	14,762,328	5,819,136
1892 1. dec.	2,653,661	9,871,521	10,109,594	7,725,601
1897	2,808,419	10,552,672	7,859,096	9,300,231
1902	2,927,484	10,405,769	5,917,698	12,749,998
1907	3,046,304	12,011,584	5,408,867	15,095,854
1910	3,128,535	11,592,521	4,632,069	16,491,559
1911	3,171,369	11,669,217	4,369,376	17,222,677

Na prvi pogled je očito, kako se je pomnožilo število živine od 1. 1892., ko so začeli šteti začetkom decembra mesto januarja.

Število konj je napredovalo za 42.834. V mestih se vedno bolj množi voznja z avtomobili. Na kmetih pa, kjer se gospodarstvo krepko razvija, se konji za naglo in dobro delo vedno bolj rabijo. To kaže smer tudi našemu gospodarstvu. — Lani so imeli na Nemškem veliko sušo. Otave niso skoro nič pridelali, v mnogih krajih je živinska kuga veliko škodo napravila. Vključ vsem oviram se je število goveje živine pomnožilo za 76.696 glav. To je edino sad pametnega gospodarstva vsled porabe umetnih gnojil in naprave gnojnih jam.

Reja ovc gre na Nemškem, kakor tudi pri nas vedno bolj nazaj. Število prašičev se je pomnožilo za 731.118 glav, za 44% in to v letu, ko so za dobro tretjino manj krompirja pridelali. V mnogih deželah je število prašičev sicer padlo, v nekaterih za 4—5%, ker niso kmetje skoro nobene prstine pridelali, v drugih se je pomnožilo za 10—16%. To pomnožitev opazujemo predvsem v krajih, kjer je razvito mlekarstvo, ki ohrani doma posneto mleko za prašiče. Za lani smo poročali, kako se na Holstanskem množe pitališča. Zdaj je statistika, to so številke štetja, dokazala, da je dobra reja prašičev najbolj zanesljiva pri maslarstvu. Prašičereja še daleč ni na oni stopinji, kakor bi morala biti. Cene prašičev ne gredo nazaj ampak naprej.

Zaklali so na Nemškem v javnih klavninah 18,555,939 prašičev, 2,220,468 več kakor 1. 1910. Ti prašiči so tehtali 1,577,254,815 kg, torej 188,739,780 kg več kakor prejšnje leto.

Pri tem še lahko opomnimo, koliko so sploh na Nemškem živine zaklali:

konj	151.761	ki so tehtali	35,663,835 kg
volov	560,212	" " "	
bikov	425,040	" " "	
krav	1,770,145	" " "	923,208,015 "
telic	982,383	" " "	
telet	4,580,952	" " "	183,238,080 "
ovc	2,235,118	" " "	49,172,596 "
koz	493,677	" " "	7,868,832 "

Poraba mesa se je lani pomnožila na Nemškem za 122,452,899 kg. Na vsakega človeka je prišlo povprečno 43-282 kg mesa. Kar so kmetje doma pobili, ni pri tem šteto. Skupno so povzili lani 2,776,436,173 kg mesa, od tega veliko nad polovico prašičjega. To kaže pot tudi našemu kmetu. Na umno živinorejo moramo v prvi vrsti postaviti svoje gospodarstvo.

Saharin.

Mnogi učenjaki prorokujejo, da pridejo srečni časi, ko ne bo treba več kmetu orati in sejati, ko meščan ne bo več odvisen od dobre ali slabe letine na kmetih. Vsa živila se bodo pridelovala kar v tovarnah. Kemiki bodo sestavili redivne snovi mesto mesa, krompirja in vina. To bi bila res ona »Miza, pogrni se!« katere pa mi ne bomo dočakali.

Res je pa, da so učenjaki že marsikaj dosegli. Posrečilo se jim je tudi sestaviti iz premoga saharin, ki je 500-krat slajši, kakor sladkor. Popred so imeli sladkor za najslajšo stvar na svetu. Ko sta pa l. 1879. kemika Remson in Fahlberg izumila to novo snov, je bilo jasno, da se sladkor s saharinom še primerjati ne da. Upali so mnogi reveži, da se sladkor poceni, kar se pa ni zgodilo. Začela se je precej gonja proti saharinu. Tovarnarji so videli, da se jim gre za zaslužek, če se nova slaščica udomači. Dobili so nekaj učenjakov, seveda takih mož, ki bi tudi dokazali, da je črno belo, ki so trdili, da je saharin strupen in nima nobenih redilnih snovi. Država je kaj rada verjela tem dokazom, saj ji je sladkor donasal milijone davka, dajal delavnemu ljudstvu dober zaslužek in tudi bogatinom lepe obresti od naloženih kapitalov, kar so visoki gospodje vedno radi gledali. Vlada je torej strogo prepovedala uvoz saharina. Le kontrabant se je včasih kak zavitek utihotapil čez mejo.

Pravi učenjaki so pa še naprej skušali, kako je s strupenostjo saharina. In glejte, zgodilo se je prav isto, kakor fantiču, katerega je mati z mladega naučila, da je smetana strup. Mali je res ni nikdar pokusil. Ko je pa enkrat slučajno pomočeni prst obližnil, se je čudil, da je ta strup tako dober. Zdaj še materi ni več verjel. — Dokazalo se je, da je saharin še prav dober za zdravje. Za debele in diabetike, to je take, ki imajo sladkorno bolezen, je najboljše zdravilo.

Tudi za druge reči se je saharin prav izkazal. Dokazalo se je tudi, da mnogo sladkorja več škoduje želodecu, kakor saharin.

Nadalje pravijo, da se sladkor ne sme opustiti, ker je rediven, saharin pa ne. Saharin res nima redilne vrednosti, koliko je pa ima sladkor? Res razširjajo od tovarnarjev namazani časopisi vedno na novo staro pesem, kako redilen je sladkor, kako dobro vpliva na prebavo, kako lahka in prijetna hrana je to, toda kdo rabi sladkor za hrano? Da imamo moč za delo in potrebno hrano za življenje, rabi-mo mleko, kruh, krompir, fižol, jajca in meso, ki je pa za reveže zdaj malo drago, sladkor se rabi edino zaradi sladkosti. Nobeden si ne misli pri jedi, da se bo od sladkorja najedel. Ta redilnost sladkorja, dasiravno je ima res nekaj, je s ceno tako neznatna, da bi ga nikdar nobeden zaradi tega ne ku-

pil. Nasprotniki tudi menijo, da bi se gospodinje ne mogle navaditi na veliko sladkost saharina. Toda naše matere so zadosti pametne, da bi se novi slaščici kmalu privadile.

V draginjskem odseku je bila lani sprejeta resolucija, da naj vlada dovoli uvoz saharina, da se zmanjša odiranje po sladkornih magnatih.

Upanja pa ni dosti, da bi se vlada po tej resoluciji ravnala. Kje naj potem dobi onih 150 milijonov, katere nese sladkorni davek, kaj bo s kmeti, ki pridelujejo sladkorno peso, kaj s tovarnami?

Toda vlada bi čisto lahko dovolila uvoz saharina, ako bi bila cena sladkorja le previsoka. Naložila bi tak davek na saharin, da se ne bi državne blagajne sušile, za kmete in delavce bi bilo pa vendar boljše.

Dokler se pa to ne vpelje, bo najboljše kolikor mogoče malo sladkorja porabiti.

Tržni pregled.

Ko se je na Angleškem začel veliki štrajk premogokopov, smo brali, da so delavci v mnogih mestih veselo pili po gostilnah in popili vso pijačo, katero so imele gostilne v zalogi. Drugi so brezskrbno igrali zabavne igre, nekateri šli tudi v primorska mesta za nekaj tednov na zabavo in oddihljaj. Po kmečkih vaseh pa manjka pri treh četrtnah gospodarjev denarja za najpotrebnejše. Ljudje stradajo, živina trpi pomanjkanje, še za semena ni denarja, da ne govorim o umetnih gnojilih in izboljšanju gospodarstva.

Denarja še vedno zelo primanjkuje. Tuji pobirajo svoj naloženi denar iz naših podjetij. Ker od drugod več kupimo, kakor prodamo, gre tudi vedno več zlata čez mejo. Le dobra letina, torej kmetovo delo, in sreča more ustaviti ta žalostni tok gospodarske krize.

Bogatinom se pri tem zelo dobro godi. Koliko nese kmetova zemlja z vsem delom, vemo. »Allgemeiner Bodenkredit« pa obrestuje osnovne akcije po 54 odstotkov, »Ung. Komerzialbank« po 170 odstotkov, »Kreditbank« po 42 odstotkov, »Eskomptbank« po 40 odstotkov, »Österr.-ung. Bank« po 90 odstotkov, »Anker« po 240 odstotkov, »Assicurazioni generali« po 700 odst., »Unfallversicherung« po 220 odst. itd.

Prav zanimiv je boj s sladkornimi oderuhi. Na Dunaj so sklicali posvetovanje, da bi se odpravile napake pri kartelu. Zviti možje, katere je kartel poslal, so pa znali tako lepo vse dokazati in utemeljiti, da jim niso mogli do živga. Hoteli so vse prepričati, da bi jim morala država in ljudstvo še hvaležna biti, da jih znajo tako lepo striči. Izvedeli smo, da je imel sladkorni kartel le na Kranjskem 10 odstotkov dobička od prodanega sladkorja in vrh tega še 800.000 K čistega zaslužka. Ker se je potrdil sladkorni dogovor v Bruslju, so za pet let zdaj sladkorne tovar-

ne varne. Brez skrbi pa vendar niso. Zdaj jih skrbi, če bi se preveč novih tovarn ne osnovalo. Pri nas je to postavno nemogoče, ker so mogočni tovarnarji spravili skozi postavo, da se ne smejo ustanovljati nove tovarne. Na Ogrskem je pa drugače. Tam je še na milijone hektarov, ki so ugodni za sladkorno peso. Vsa Ogrska oprabi 140 tisoč vagonov sladkorja, pridelava ga pa 500.000. Število tovarn še vedno raste, ker vlada zelo podpira snovanje tovarn. Sladkornim tovarnam se zdaj najboljše godi. V par letih se izplača osnovna glavnicca. Zdaj so začeli tovarnarjem prijazni listi opominjati te oderuhe, naj ne gredo predaleč, ker zna struna počiti. Ogre milo prosijo, naj nikar ne snuje novih tovarn. Pomagali ne bodo ti opomini. Če je tiger okusil kri, hoče kri. Za nas bo najboljše, da kolikor mogoče povsod omejimo uživanje sladkorja na najpotrebnejše. Čim manj sladkorja se bo zavžilo, cenejši bo.

Ravno tako se kaže oderuštvo kartelov pri železu. Na Nemškem so delavci skoro še enkrat dražji, kakor pri nas. Vendar stane ena sama vojna ladja z istim prostorom pri nas 20-23 odst. več, kakor na Nemškem. Na Laškem zidajo celo 29-9 odstotkov cenejše. Čez 5 milijonov je naša ladja »Tegetthoff« več stala, kakor bi veljala na Nemškem. Zato pa izplačuje Montanska družba 19 odstotkov na leto obresti na akcijo. Država bi se prav lahko rešila teh krempljev. Dala bi dovoljenje za uvoz železa brez carine, pa bi bilo precej vse v redu. Zgodilo se seveda ne bo.

Goveja živina ima skoro stalno dobre cene. Kakor se kaže, zadostuje domača živina našemu trgu. Če bo letina dobra, bo šla čena naprej, ker so lani po severnih deželah preveč prodali. — Dne 26. marca so prignali na dunajski semenj 4319 glav. Plačevali so la nemške vole 104 do 112 K, izjemno do 124 kron, IIa 96 do 100 K, IIIa 86 do 94 K; ogrske sive Ia 100 do 106 K, IIa 90 do 98 K, IIIa 88 do 98 K; gališke Ia 106 do 114 K, IIa 96 K, izjemno do 118 K; biki Ia 90 do 96 K, IIa 80 do 88 K; krave Ia 90 do 96 K, IIa 72 do 86 K.

Cena je šla malo nazaj. Teleta se prav dobro prodajo. Mlečni izdelki dosegajo še vedno prav visoke cene. Domačega blaga primanjkuje. V nekem kraju na Nižje-Avstrijskem so kmetje tovarniškim delavcem podražili mleko za 2 h, od 14 na 16 h. Socialni demokratje so vpili, da jih kmetje odirajo. Domenili so se, da nobeden ne bo več mleka jemal. Na ta način so hoteli kmete prisiliti, da bi jim mleko dajali po prejšnji ceni. Kmetje so pa naprosili svojega poslanca, ki jim je na Dunaju poskrbel odjemalca. Ta je poslal vsi vrče in drugo pripravo ter plačal mleko v mlekarni po 22 h. Socialni demokratje so se obrisali in kuhajo zdaj mesto mleka le svojo jezo.

Prašičev je bilo 27. marca na dunajskem trgu 18.565, debelih 3996, ple-menskih 14.569. Plačevali so debele Ia po 134 do 140 K, IIa 128 do 133 K, IIIa

488

„TITANIA“ brzoparilniki za živinsko krmo

z odpirajočim se plaščem, popolno iz kovanega železa in kovinaste pločvine so zajamčeno neporušni. — Najmanjša poraba kuriva, najhitrejši razvoj plina, najkrajše parjenje.

Malovredna krma postane potom pare v „Titania“ brzoparilnikih za živinsko krmo zopet uporabna in sposobna za krmljenje.

Prospekti, ceniki zastoj. Plačuje se lahko na obroke.

Titania-Werke, Wels 166
(Zgor. Avstr.)

Specialna tvornica za brzoparilnike za živinsko krmo, mlačne centrifuge, sejalne stroje, senene grablje, brzoparilnike, stroje za pranje in mrcanje, izpihovalnike, aparate za osvetljenje zraka itd.

Glavno zastop. za Št. evrsko in Kranjsko
FRAN ASEN, Gradec, Mariengasse 22.

„Titania“ brzoparilnik se oddaja tudi z zak. zavarovano pripravo za kuhanje žganja.

Izjavljam,

da je potrebno v vsakem gospodinjstvu zanesljivo razkuževalno sredstvo. Za čiščenje ran, turov, za odvrnitev infekcijskih bolezni, v svrhu desinfeciranja ob bolniških posteljah ter preprečenja slabega duha ter potenja nog je steklenica

Lysoforma

kot desinfekcijsko sredstvo priznano najboljše. Dobiva se z uporabnim navodilom v vsaki lekarni in drožeriji po 80 v izvirnih steklenicah. Lysoform toaletno milo 1 K komad. 206 52—1

Superfosfat

vsake vrste razpošilja
Tovarna kemičnih izdelkov na Hrastniku.

8:9

I. nadstropje

se mora izprazniti radi prezidave do 30. aprila. Podpisana tvrdka se je odločila, da izprazni velikansko ondi se nahajajočo zalogo, oddajati blago po naslednjih cenah:

600 kosov vojaškega platna prej 65 sedaj 45 v meter, 540 kosov močnega oksford prej 90 sedaj 58 v, 960 kosov krasne, le izbrane tiskane tkanine prej 95 sedaj 55 v, 325 kosov 1/2 dvojno tisk. tkanine prej K 1— sedaj 68 v; 450 kosov svilenih robev prej K 6-50 sedaj K 3-95, 980 kom. svilenih pokrivalk prej K 4-50, sedaj K 2-30, 985 kom. spod. hlače iz gradla prej K 2-20 sedaj K 1-35, 961 kosov turist srajc za gospode prej K 4-90 sedaj K 2-50, 1000 kom. dvoj. tisk. predpasnikov, širokih, prej K 1-70 sedaj K 1—; 420 kosov krasnih pepita volnena blaga 120 cm šir. prej K 1-98 sedaj K 1-20 za meter; 430 kosov perilnega volne blaga prej 85 v, sedaj 50 v meter; 960 kosov izgot. brisač prej K 3-30 sedaj K 2-20; 480 kosov gorskega sukna, 150 cm šir., prej K 1-90, sedaj K 1-30 meter; 67 kosov preprog 95 cm širokih Manila, svitlo rujavih in rudečih, prej K 3-20, sedaj K 1-90; 480 kosov buret-oprem (2 posteljni in ena namizna preproga, bordo ali olivne barve, prej K 14-50, seaj K 9-80; 950 kosov čipkastih zastorov, 100 cm šir., prej K 1-60, sedaj 85 v meter. Močno blago za hlače (črno, sivo ali rujavo) prej K 5-60, sedaj K 3-90.

„Kaufhaus zur Südbahn“

GRADEC, ANNENSTRASSE 68.

Naročila nad K 20— franko v hišo. Neprimerno se vzame nazaj. 664

Domač gorski tkalec sem,

in pošiljam razno blago

40 do 50 metrov za ceno K 18 do 22
po povzetju, zajamčeno pralnih barv, brez hib

KANAFASA TKAN. BARHENTA
PLATNA OKSFORDA
KRISETA BRISAČ
PELENA FLANELE
za krila CEFIRA za bluže
1 tocat težkih, čisto volnenih brisač, 110 cm dolg, 60 cm šir. K 7—, sedaj K 6-50.

Vse zelo močno izdelano, zelo krasno, trpežno, pošilja domači priNachodu
Fr. Maršik, tkalec Čes. Čerma Češko. 119

Tukaj! največji dobrotnik!

3725

Kri! dosežejo, dobe tisti, ki namesto kave, čaja, kakava, slad. kave, puro-a, somatose, sanatogen-a, redilnih soli, mesnih izvlečkov, zabele za Moč! juho, moke za otroke itd., pijo: to je dr. pl. Trnkózyja sladni čaj „Sladni“ Prihrani se pri mleku in sladkorju. Prekosi Zdravje! vse redilne pomočke. Prihrani 50% pri denarju v gospodinjstvu. — To resno vest izpričujejo poverjena zahvalna pisma. — Zavitki po 1/4 kilograma stanejo 50 vinarjev. Zahteva naj se tudi pri trgovcih. — Sladni čaj se ne sme zamenjati z manj vredno sladno kavo! ***

GLAVNE ZALOGE: v Ljubljani lekarna Trnkózy (zraven rotovža); na Dunaju v lekarnah Trnkoczy: VIII., Josefstädterstrasse 30; III., Radetzkyplatz 14; V., Schönbrunnerstrasse 109; v Gradcu: Sackstrasse 3.

NAPAKA

mного bolnikov je, svo'o bolezen pretrpeti in tarnati, kakor jo z primernim sredstvom odstraniti. Proti revmatizmu, protinu, nevralgiji in ozeblini rabimo z gotovim uspehom zdravniško priporočen

CONTRHEUMAN

besedni znak za (mentolov saliciziran kostanjov izvleček) za hitro pomiritev in ozdravljenje, za splahnitev oteklin in zopetno pridobitev pregibnosti členkov in odstranitve utripanja učinkuje presenetljivo, zanesljivo za vribavanje, masažo ali obkladke. 1 pušca 1 krono.

Izdovalnica in glavna zaloga v lekarni B. FRAGNER-ja o. kr. dvernega dobavitelja, PRAGA III., št. 203.

Pri naprej plačilu K 1-50 se pošlje 1 pušca franko
* * * * *
* * * * *
* * * * *

Pozor na ime izdelka in izdelovaltelja!
ZALOGA V LEKARNAH.
V Ljubljani: Rih. Sušnik, Jos. Čizmař, dr. G. Piccoli. 3117

Najboljša češka tvrdka.

Ceno posteljno perje!

1 kg sivoga, dobrega skubljenega 2 K; boljšega 2 K 40; prima polbeloga 2 K 80; belelega 4 K; belelega puha 5 K 10; 1 kg Izrodno fino, snežnobelega, skubljenega 6 K 40, 8 K; 1 kg puha 6 K, 7 K; belelega puha 10 K; najfinjši praši puh 12 K. — Pri 5 kg se pošlje franko. 2410

Dovršene napolnjene postelje

iz zelo gostega rdečena, modrega, belega ali rumenega nanking-blaga, 1 perlice 180 cm dolga, 120 cm široka z 2 blaznima, vsaka 80 cm dolga, 6 cm široka, napolnjena z novim, sivim, zelo trpežnim, punastim posteljinim perjem 16 K; s polpukom 2 K; s pukom 24 K; posamezne perlice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; blazine 3 K, 3 K 50, 4 K; perlice 20 cm dolge, 140 cm široke, K 13, 14 K 70, 17 K 8, 21 K; blazine 90 cm dolge, 70 cm široke, 4 K 50, 5 K 20, 5 K 70; spodnje perlice iz močnega, pasastega gradla 120 cm dolge, 110 cm široke, 12 K 80, 14 K 80. Pošilja proti povzetju od K 12 višje franko. Zamenjava dovoljena, za nepopolno denar nazaj.

Cenik zastoj in franko. 2410

S. BENISCH, v Dešenici št. 71, Češko.

Najcenejše in najbolj učinkujoče odvajalno sredstvo!

Filipa NEUSTEINA

poslajane odvajalne kroglice

(Neusteinove Elizabetne kroglice)

Pred vseni drugimi podobnimi izdelki imajo prednost te kroglice, proste vsakih škodljivih primel, vprabljuje se z največjim uspehom pri boleznih v spodnjem delu telesa, lahko odvajajoče, kri čisteče; nebena zdravilno sredstvo ni ugodneje in obenem povsem neškodljivo, da bi preprečilo lažer premožnih bolezni. Radi poslaše oblike jih radi uživajo otroci. Skatljica s 16 kroglicami stane 80 vin. ovoj s škatlic, torej 120 kroglic, same le 2 K. Če se pošlje naprej K 2-45, se pošlje franko 1 ovoj. 3250

Svarilo! Najno se svari pred ponarejanji. Zahtevajte Filipa Neusteiina „odvajalne kroglice“. Pristine le, če nosi vsaka škatlica in navodilo našo zakonito varstvo znamko in rdečo-črnen tisk „Sy. Leopold“ in podpis „Filip Neusteiina, Apotheke“. Naše trgovsko sodniško zavarovano embalažo morajo imeti našo tvrdko

Filipa Neusteiina lekarna

„pri sv. Leopoldu“
Dunaj, Plankengasse 6.

Zaloga v Ljubljani: Rihard Sušnik, lekarnar, in v več drugih lekarnah.

CLIMAX motori na petrolej

Najcenejši obrat.

Bachrich & Co.
tovarna za motorje
DUNAJ XIX/6,
Mellgenstraße 63/64.

Najstarejša specialna tovarna motorje za dvetakto motorje na surovo olje.

4 letno za poskušanje in na ogled pošiljam ceno moja preizkušena kolesa oziroma „Bohemia“ pneumatico in po samezne dele koles. Zmerni platični pogoni, 1 ustrojeni cenik zastoj F. Dušek, tovarna, Opocno, St. B. Nr. 2109, Češko.

Grand Prix svetovna razstava Paris 1900.

Kwizdov restitucijski fluid

Voda za pranje konj.
Cena: 1 steklenica K 2.80.

Nad 50 let v rabi na dvornih konjušnicah in jahališčih za ojačenje in zopetno krepitev po velikem, trudopolnem delu pri odprnosti kit itd., sposobi konja k izrednemu naporu pri vožnji.

Ilustrovani ceniki zastoj in franko od glavne zaloge

Franc Jan. Kwizda

o. la. kr. avstr.-ogr., kralj. rum. in kralj. bulg. črni zal., okrož. lekarnar, Korneuburg pri Dunaju.

Ako želite imeti praktično obleko elegantno in trpežno, uporabljajte le blago **„HERKULES“**

ki je neporušeno in ceno. Dokaz: obleka (3 metre) velja

Kakovosti	I.	II.	III.	IV.
le kron	15.—	20.—	24.—	30.—

Vse modno blago v veliki izbori. — Na deželo se pošilja po povzetju. — Neprimerno se zamenja. Industrija za volneno blago „HERKULES“ (Herman Lederer) Dunaj IX., Georg Siglgasse 4./N.

Cena jajca za valenje

od čisto plem. najvišje odlik. kokoši in raci. Zahtevajte cenik o najvišje odlik. perutnat. kunc. h. golob. h. psih itd. 700 Geflügelhof „Edelweiss“ Wall. Meseritsch, Morava.

Adolf Hauptmann-a nasled.

A. ZANKL SINOVI

tvornica barv, lakov in firnežev

priporoča: 214

oljnate, suhe, emajlne in fasadne barve, firnež kranjski, laki, mavec (Gyps) olje za podo in stroje, karbolinje, čopiči itd.

Naslov zadostuje: A. Zankl sinovi, Ljubljana. Cenik zastoj.

Prvo nagrado je dobil „Atlanta“ nemška kmetijsko družbe na jubilejni razstavi Kassel v juniju leta 1911.

Novo pridelovanje zgodnjega krompirja

„PRAVEGA ATLANTA“

se najbolj izplača od vseh vrst zgodnjega krompirja.

Gospod Fr. W. predsednik društva vrtnarjev Zerbst-Ankaha je o tem pisal sledeče: Z Vašim „Atlanta“ sem zelo zadovoljen. „Atlanta“ je prekosil že 20. junija vse tukaj v Zerbstu znane vrste zgodnjega krompirja za več kot dvojni pridelek. Pripominim, da je precej veliko pridelovanje zgodnjega krompirja tukaj v Zerbstu, ter se samo najrodovitnejše in najboljše vrste zgodnjega krompirja tukaj sadijo. Ponovim torej svojo sodbo, kar se zgodnjega in izdatnega pridelka, okusa ter oblike tiča, ne doseže „Atlanta“ nobene druge vrste niti od daleč ter bo „Atlanta“ druge vrste bolj in bolj izpodrinila. Zato moram tople priporočati to izvrstno novost vsakemu tovaršu in kmetovalcu.

Originalni zavoji s svincem zaprti iz Erfurta.

2 kg M 2 — 4 kg M 3 — 10 kg M 6 —
20 „ 11 — 50 „ 25 — 100 „ 45 —

Cenik o novih vrstah krompirja za seme, novih zelenjavah, velikanskih rdečih jagodah, jagodah, rožah zastoj in poštnine prosto.

GEBRÜDER ZIEGLER, Erfurt 220.

Dobavitelj Njega Veličanstva nemškega cesarja.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Lenarni promet do 31. decembra 1910
čez 87 milijonov kron.

Lastna glavnica K 608.996 84

Stanje vlog dne 31. decembra 1910
čez 21 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta st. 6, pritličje, v lastni hiši nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkevijo

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po

4 1/2 %

brez kakega odbitka, tako da prejme vložnik od vsakih vloženih 100 kron čistih 4.50 kron na leto.

Za nalaganje po pošti so poštno-hran. položnice na razpolaganje. Sprejema tudi vloge od svojih združnikov na tekoči račun ter daje istim posojila proti vknjižbi z in brez amortizacije, na osebni kredit (proti poroštvo) in zastavi vredn. papirjev. Menjice se najkulant. eskompirajo.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, graščak, državni in deželni poslanec, predsednik. Josip Šiška, stolni kanonik, podpredsednik. Odborniki: Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v St. Vidu nad Ljubljano. Dr. Josip Dermastia, stolni dekan v Ljubljani. Matija Poljar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, podpredsednik, trg. in obrt. zbornice in hišni posest. v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posestnik in blagajnik „Ljudske posojilnice“. Ivan Pollak ml., tovarnar. Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani. Gregor Šilbar, župnik na Rudniku.